

Samenwerken in landbouw wordt noodzaak

Afzetbundeling toegestaan als omvang ervan ruimte laat voor andere samenwerkingsverbanden

Gerard van der Wal en
Greetje van Heezik

De huidige economische situatie en de steeds toenemende macht van de grote afnemers als supermarktketens lijken samenwerkingsvormen in de landbouwsector noodzakelijk te maken. De steeds verder doorgevoerde marktwerking in de voorheen zeer gereguleerde landbouwsectoren — zoals bijvoorbeeld de geleidelijke afschaffing van de melkquota — lijkt deze oproep nog verder te versterken.

Vorige maand voerden boze melkveehouders actie bij de NMa om de lage melkprijzen aan te kaarten en riep Eko Holland de concurrenten op de afzet te bundelen en één grote prijspool te vormen. Ook de telersverenigingen en afzetorganisaties in de groentesector deden pogingen tot afzetbundeling. Kort daarop volgde onderzoek van de NMa naar verboden prijsafspraken.

Niet alle samenwerkingsvormen zijn zonder meer mededingingsrechtelijk toelaatbaar, ondanks het speciale regime voor de landbouwsector. Zo mag afzetbundeling van landbouwproducenten niet leiden tot excessieve consumentenprijzen of tot uit-

schakeling van de mededinging. Evenmin mag afzetbundeling de samenwerkende producenten verplichten een bepaalde prijs toe te passen. Prijsafspraken zijn ook in de landbouwsector verboden.

Het recente onderzoek van de NMa naar de prijsafspraken in de groente- en fruitsector is daar een voorbeeld van. De boetes voor dergelijke overtredingen van het kartelverbod zijn ook voor landbouwproducenten onverbiddeijk (maximaal 10% van de omzet van de onderneming). Dat de economische situatie op dit moment moeilijk is, maakt hierbij volgens de NMa geen verschil. 'Wij hebben zonder meer oog voor de zware omstandigheden waarin ondernemers zich bevinden, maar dat is geen vrijbrief voor allerlei verboden afspraken' was de mededeling van de voorzitter van de raad van bestuur van de NMa.

Ons inziens zullen de voorwaarden voor de samenwerking tussen landbouwproducenten niet snel een bundelingsinitiatief frustreren. Zolang de omvang van de afzetbundeling ruimte laat voor andere samenwerkingsverbanden zal de mededinging niet worden uitgeschakeld. Ook het gevaar van excessieve consumentenprijzen lijkt niet reëel. In de meeste landbouwsectoren zijn de produc-

ten immers ver verwijderd van de situatie waarin zij excessief hoge prijzen kunnen afdwingen.

Samenwerking tussen producenten wordt vanuit het Europese landbouwbeleid steeds meer gestimuleerd. Bij het doorvoeren van de marktwerking is bundeling van krachten veelal noodzakelijk om de doelstellingen van het landbouwbeleid te kunnen realiseren (zie ook septembernummer Tijdschrift voor Agrarisch Recht). Een van deze doelstellingen is het verzekeren van een redelijke levensstandaard van de landbouwbevolking door de verhoging van het inkomen van de landbouwproducenten (artikel 33 EG-Verdrag).

Het gebrek aan evenwicht tussen landbouwproducenten en de inkoopmacht van grote supermarktketens dwingt landbouwproducenten tot bundeling willen zij enig tegenwicht kunnen bieden. Bundeling stelt hen in staat betere prijzen voor de producten te bedingen, hetgeen noodzakelijk is om het hoofd boven water te kunnen houden. Voor veel producenten ligt een 'redelijke levensstandaard' daarbij nog niet direct binnen handbereik.

G. van der Wal en M.C. van Heezik zijn advocaat bij Houthoff Buruma nv.